

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Disputationes Theologicae

Quatuor Tomis distinctæ: Quibus Univerſa Theologia Scholastica Clare,
Breviter & accuratè explicatur

De Deo, Et De Angelis

Martinon, Jean

Burdegalae, 1644

Sect. 5. Vtrum in Deo ſit odium formaliter, & odium inimicitæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73898](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73898)

re negationem, id est, non fore bonum: potest tamen desiderare ut esset, ita ut sit contra Dei voluntatem quod non sit, quodque creatura non liberè cooperetur auxilio, quo inuitatur ad cooperandum. Nemo etiam est, qui sibi, vel filio desiderare non possit sanitatem pro eo tempore, quo morbum fore presentem prouidet. Potest enim desiderare ut esset sanitas loco morbi. Dixi, *pro eo tempore, quo morbum fore presentem prouidet*: quia de morbo iam presenti est tristitia, & displicentia quod sanitas non sit. Desiderium uero, respicit tempus futurum, & absentiam boni, quod desideratur, quamdiu desideratur. Quod autem praesciatur infallibiliter non esse futurum, eiusque negatio sit ab aeterno praesens obiectiue Deo, non impedit quod nemis simplici affectu desiderij poterit Deus optare ut bonum illud esset: sicut non impedit quod minus creaturas ad illud operandum inuitet suis gratijs preuenientibus. Denique Deus non vult tantum conditionaliter nos eius praeccepta seruare, si velimus: sed vult nos ea seruare, quamuis nolimus: ita ut, nolendo, faciamus contra Dei voluntatem. Ergo Deus uolebat ut faceremus oppositum. Ergo desiderabat u. g. ut ipsum amaremus, vel poenitentiam ageremus, eo tempore, quo ad id tenebamur. Ergo habebat desiderium ut id fieret.

Opponit secundò, neminem desiderare id, quod potest efficaciter obtinere, si uult, & quando uult: sed tamen absolute non uult. Deus autem, cum sit omnipotens, potest efficaciter obtinere quicquid efficaciter uult, & quando uult.

Possumus desiderare id quod possumus efficaciter obtinere, si velimus.

Respondeo negando maiorem. Possumus enim uerè, & sincerè desiderare aliquid, atque ad illud consequendum media quaedam adhibere: tamen non illud uelimus absolute, id est, ut Gallicè dicimus, *resoluè*, uoluntate scilicet omnino uolente permittere oppositum, sed paratè quiduis impendemus, & superare quacunque impedimenta. Sic aegrotus desiderat sanitatem, quamuis non uelit eam consequi per media illicita, puta operà demonum, & neque per media acerbissima, ut per eruris, aut brachij sectionem: adeò ut mori malit, si non potest mortem uitate aliter, quam per huiusmodi media. Atque ita Superiores temporales, & spirituales, qui suauiter regunt subditos, desiderant quidem omnia ab illis recte fieri, non tamen compellunt quacunquæ uia, sed aliqua tolerant, & humanae fragilitati permittunt. Sic etiam Deus, qui desiderat salutem omnium, & media ad illam sufficientia suppeditat: ob suaue tamen suae prouidentiae regimem, aliisque de causis accommodat se causis secundis, patiturque homines abuti suae libertatis arbitrio, & peccare.

Opponit tertio, desiderium, propter imperfectionem, quam inuoluit, non minus Deo repugnare, quam spem. Sic enim S.

Thom. lib. 1. contra gentes, cap. 89. ratione 7. in fine, comparat desiderium cum spe, quantum ad imperfectionem respicienti bonum non obtentum, sed obtinendum. Atqui spes Deo repugnat omnium consensu. Ergo & desiderium.

Respondeo negando maiorem nam desiderium circa bona extrinseca futura, nullam, respectu etiam Dei, imperfectionem inuoluit, ut ostendimus supra num. 29. Neque spes strictè sumpta pro actu sperandi, à quo toti uirtuti nomen inditum est, Deo repugnat praecise ex eo quod uersetur circa bonum absens & futurum: sed ex eo quod uersetur circa bonum arduum speranti, ac difficulter obtinendum. Deo autem nihil est arduum & difficile, alioquin esset Deus imperfectus, imbecillus, & aliquatenus imperfectus. Dixi, *spes strictè sumpta &c.* Nam late sumpta pro affectu conuenienti & honesto, circa proprium bonum simpliciter quò tale, non repugnat Deo circa bona sua extrinseca futura: estque idem ac desiderium circa huiusmodi bona ut sua. Quando autem Theologi communi consensu affirmant spem Deo repugnare, intelligunt de spe strictè sumpta, propter imperfectionem arduitatis, quam addit supra desiderium: uel quia putant spem essentialiter dicere ordinem, non modò ad bonum desideratum: sed & ad aliquem, uirtute curius, tanquam superioris & potentioris, bonum illud speramus. Deus autem non habet alium se superiorem & potentiorum, à quo sperare quicquam possit. Quae ratio minus mihi placet: quia iuxta communem sensum & modum loquendi, dicuntur homines ea sperare bona ardua, quae ipsimet suà solà operà & industrià assequi conantur, & in quibus esse quendis non pendent ab alio, quam à generali Dei concursu, de quo saepe non cogitant: adeoque illorum affectus, seu spes non respicit Deum, quia non fertur in incognitum. Maxime uero si quis, ut olim ethnici existimarent Dei concursum non esse necessarium ad operationes causarum secundarum. Quem errorem olim à Durando propositum uetus è Recentioribus libro integro hac de re edito eo stabilire conatus est.

SECTIO V.

Utrum in Deo sit odium formaliter, & odium inimicitia?

NOTA primo, odium formaliter & propriè ac strictè, prout distinguitur à timore & tristitia, esse auersionem uoluntatis malo simpliciter, & displicentiam illius: sicut amor specialiter sumptus & oppositus odio, est adhesio uoluntatis ad bonum simpliciter, & complacentia illius. Ac sicut ex amore & complacentia boni oritur desiderium eiusdem boni, si absens est: & gaudium

de eodem, si est præsens & possessum: sic ex odio & displicitia mali, sequi fugam, seu timorem, vel metum illius absentis & impendentis: ac tristitiam, de eodem si præsens est: in illis scilicet qui sunt capaces huiusmodi affectuum.

35. Nota secundò odium generaliter sumptum esse duplex. Vnum abominationis, alterum inimicitia. Prius est auersio voluntatis, quã rem aliquam aut personam, vt malam & nobis displicentem, auersamur, detestamur, & refugimus, aut etiam volumus non esse. Triplex autem res, aut persona displicere potest. Primò, per se simpliciter. Secundò, vt nobis contraria vel mala. Tertiò, vt mala alicui alteri. Vnde est triplex odium abominationis. Primum respondet amori simplicis complacentia, eique directè opponitur: quemadmodum enim quædam per se placent & grata sunt, ita & quædam per se displicent. Secundum respondet amori concupiscentia, quo nobis ipsis bonum volumus. Tertium amori amicitia, quo bonum volumus alijs. Et in vtroque istorum duorum duplex tendentia est. Vna auersionis, contra malum quod nolumus, alia prosecutionis circa personam cui malum nolumus: idè enim nobis aut alijs nolumus malum, quia nos aut alios amamus.

Odiu a
mitionis
quid
& quomodo
plex sit?

Odiu ini-
micitia
quid sit?

Posterius odium, nempe inimicitia, est illud, quo alicui personæ, quam detestamur, volumus malum, quia ipsius malum est, & ex ipsius displicitia: adè, vt ratio cur velimus ipsi malum, sit quòd ipsa nobis displicet, eamque detestamur, quemadmodum enim per amorem amicitia proprie dictum volumus alicui bonum, idè quòd ipsius bonum est, & quòd persona nobis placet, & a nobis amatur, cui considerationi amicitia impertinens est, quòd idem bonum referatur aliunde ad commodum nostrum, aut ad alium finem amicitia extrinsecum: sic è contrariò odium inimicitia in eo formaliter & præcisè consistit, quòd velimus alicui malum præcisè, quia ipsius malum est, & quia ipse nobis displicet, eumque detestamur. In quo actu duæ sunt tendentiæ. Vna auersionis, circa personam cui volumus malum, altera prosecutionis, circa malum quòd ipsi volumus.

36.

Quòd si obijcias voluntatem non posse tendere prosecutione nisi circa bonum, verum aut apparens: ergo non potest proficere seu velle malum alterius præcisè quia ipsi malum est, sine vlla ratione boni.

Respondeo, Hoc ipsum quod inimico malè sit, apprehendi tanquam bonum. Qui enim alterum absolutè odit, optat ipsi malum, quatenus ei malum est: quia hoc apprehendit sibi bonum.

Odiu ini-
micitia in-
cludit odiu
abomina-
tionis.

Hinc sequitur primò, odiu inimicitia includere odiu abominationis, erga personam scilicet cui malum volumus: eique addere volitionem mali quòd ipsi volumus: quæ volitio oritur ex abominatione. Ideo enim malum illi volumus, & quæ tale apprehendimus esse illi videntur, quia ipsam

auersamur.

Secundò sequitur, non esse odiu inimicitia proprie dictum, licet velimus alicui malum, quia malum ipsi est, nisi velimus ex displicitia personæ. Atque ita pater v. g. castigans filium quem summè diligit, non ex displicitia personæ, sed ex puro motu charitatis, & correctionis paternæ, non odit filium odio inimicitia: quin potius in hoc ipso actu ipsum amat, magis què illius bonum intendit amor autem & odium eiusdem circa idem, simul & semel consistere non possunt. Et tamen vult ipsi malum quia malum: vult enim & re ipsa infligit illi poenam vt malam & doloriferam, qua ratio valet ad emendationem quam intendit. Similiter Iudex non odit odio inimicitia reum, quem punit ex vero affectu iustitiæ: imò potest eum simul & semel summè diligere, vt si damnet consanguineum, vel benefactorem inuitus & dolens, præcisè vt ne, non damnando, peccet contra iustitiam. Sic etiam Deus affligens in Purgatorio animas ab omni culpæ labe iam liberatas, ex solo affectu iustitiæ, non est illis inimicus: quia non ex displicitia personæ id facit, quippe quæ illi gratissimæ sunt, & nihil habent quod displiceat: licet nihilominus vult illis malum quia malum. Qui enim vult punire alterum, vult ei malum poenæ quæ tale: quia vult illud quatenus vtile est ad puniendum alterius peccatum: nequæ ad hoc est vtile, nisi quatenus est patienti malum aliqua ratione, priuando eum aliquo bono, aut infligendo ei dolorem, aut alio quodam modo malè afflicendo. Generalem enim de ratione poenæ est, vt sit malum propter culpam inflictum. Sic denique qui malum alteri volunt, non ex displicitia personæ, sed ex alio malo fine, v. g. qui inuadunt alterius bona, vel regna aliena occupare conantur, vt magis ditescant, vel vt potentiam & gloriam suam magis augeant, non peccant proprie peccato inimicitia, sed auaritiæ, vel ambitionis, & similibus. Qui etiã vult malum alteri in vindictam, absque personæ displicitia, sed ex iustitiâ, vel specie quadam & apparentia iustitiæ, ad reparandum damnum sibi factum, aut ad æqualitatem, & compensationem iniuriæ, inimicus proprie non est. Notandum tamen hos affectus rarissimè coniungi, & nos alteri velle malum, tam quia nobis displicet, tum in vindictam, vel propter auaritiã, ambitionem, & alios fines extrinsecos, bonos vel malos. Tuncque affectus multiplex est, aut vnus habens multiplicem rationem. Ratio verò quæ constituitur in esse inimicitia formalis, est illa sola, quæ vult malum alteri quatenus ei malum est ex displicitia personæ.

37. Possimus velle alicui malum sine odio & inimicitia.

His præsuppositis, Dico primò, odiu strictè sumptum esse in Deo formaliter ac proprie, circa obiecta mala & odio digna. Probat quia Dei voluntas, quæ rectissima est, auersatur ea quæ sunt digna auersione: eique displicent, quæcumque debent secundum rectam rationem displicere, vt blasphemiam

38. Odiu strictè suo præcisè est in Deo formaliter.

TINO
US
part
VI

mia, latrocinia, periuria, & similia. Talis autem auersio, & displicentia, est odium strictè sumptum, ut patet ex definitione initio data. Secundò, nullus affectus est formaliter Deo negandus, id est, secundum idem nomen, & eandem rationem abstractam, qua tribuitur creaturis, si semotis imperfectionibus adhuc remanet ratio nomine illo significata, nullam in seipsa imperfectionem inuoluens. Atqui talis est affectus odij simplicis, ut patet ex eius definitione: ergo non debet Deo negari.

Tertiò, Scripturæ verba debent in sensu proprio intelligi, quantum fieri potest, præsertim quando sæpius & constanter eodem modo loquitur, neque vsquam significat, aut indicat sensum improprium. Atqui Scriptura Deo frequenter & constanter tribuit odium, & neque ipsamet vsquam significat se improprie loqui, neque quicquam aliud cogit à sensu proprio recedere: ergo &c. Maior est regula tradita à D. Augustino lib. 3. de doctrina Christiana cap. 10. & ab omnibus Catholicis recepta. Minor quoad secundam partem patebit infra respondendo obiectionibus. Quoad primam, probatur sequentibus Scripturæ testimoniis. Nolite facere verbum abominationis huiusmodi quam odium, Ierem. 44. Arrogantiam, & superbiam, & viam prauam, & os bilingue dæstor, Proverb. 8. Dilexisti iustitiam, & odisti iniquitatem, Psalm. 44. Deus illorum odit iniquitatem, Iudith. 5. Non dixeris, per Deum abest: quæ enim odit, ne feceris, Eccles. 15. Omne execræmentum erroris est Dominus, ibidem. Ego Dominus diligens iudicium, & odio habens rapinam in holocausto, Isa. 61.

Dico secundò, esse quoque in Deo contra peccata, & peccatores, odium tum abominationis, tum etiam inimicitie formaliter & proprie. Probatur primò de odio abominationis, ex Scriptura. Abominatio Domini est, omnis arrogans, Proverb. 16. Abominatio est Domino via impij, ibidem cap. 15. Quos exhorruisti Domine, quoniam odibilia tibi opera faciebant, Sapient. cap. 12. Ratio est, quia odium abominationis est auersio voluntatis, quæ rem aliquam, aut personam vt malam & nobis displicentem detestamur, & refugimus, aut abhorremus, vt etiam volumus non esse. Atqui Deus ita se habet tum circa peccata, tum etiam circa peccatores propter peccata. Nam sicut non tantum gratia sanctificans, sed & iusti Deo placent propter gratiam sanctificantem sibi inhaerentem, siquæ sunt grati & accepti: sic non modò peccata Deo displicent: sed etiam peccatores illis infecti, sunt propter illa Deo ingrati & odiosi, Similiter enim odio est Deo impius & impietas eius, Sapient. 14. & Aliissimus odio habet peccatores, Ecclesiastici 12. & Odisti omnes qui operantur iniquitatem, Psalm. 5. Odisti omnes obseruantes vanitatem superuacue, Psalm. 30. Sex sunt quæ odit Dominus, & septimum dæstatur anti-

39. Deus odit peccata, & peccatores, odio abominationis, & odio inimicitie.

ma eius &c. proferentem mendacia, testem fallacem, & eum qui seminat inter fratres discordias, Proverbior. 6. vers. 16. & 19.

Probatur secundò de odio inimicitie his Scripturæ testimoniis: Ex ore infantium & lactentium perfecisti laudem propter inimicos tuos, Psalm. 8. Inimici verò Domini mox vt honorificati fuerint & exaltati, deficientes quemadmodum fumus deficient, Psalm. 36. Donec ponam inimicos tuos scabellum pedum tuorum, Psal. 109. Quæ volueris esse amicus saculi huius, inimicus Dei constituitur. Iacobi 4. v. 4. Quæ omnia possunt intelligi non modò actiue ex parte peccatorum, & passiuè seu obiectiue ex parte Dei: quòd nimirum peccatores Deum prosequantur odio inimicitie: sed etiam actiue ex parte Dei, & obiectiue ex parte peccatorum quos Deus odit, & malè ipsis velit ex ipsorum displicentia, vt significat Iacobus Apostolus ibid. v. 6. cum addit: Propter quod dicitur Deus superbis resistis, humilibus autem das gratiam.

Confirmatur, quia sicut Deus amat iustos amore amicitie, & placet sibi in illorum persona propter gratiam sanctificantem, & volendo illis vitam æternam, aliaque bona supernaturalia ex tali complacencia: Sic Deus odit peccatores odio inimicitie, displicendo sibi in illorum persona propter peccata: & volendo illis malum pœnæ, quia est illis malum & pœnale, & tali displicentia. Quod præcipue verum est de damnatis, quos Deus in Inferno seuerè punit, & grauius abhorret atque abominatur, propter ipsorum peccata.

Consentiunt in vtraque conclusione, etiam quoad odium inimicitie, Vsq; dis. 84. cap. 3. & alij Recentiores, quorum confusè meminit Ruis dis. 54. sect. 3. nu. 1. in proxima verò S. Thom. q. 20. art. 2. ad 1. & q. 23. art. 3. ad 1. Molina q. 20. art. 1. Arrubal ibid. num. 6. Suar. lib. 3. de attribut. cap. 7. num. 5. Henrice disp. 20. cap. 4. Ruis disp. 54. sect. 2.

Contra primam verò conclusionem sentiunt Ferrar. lib. 1. contra Gentes cap. 96. Capreol. in 1. dist. 4. 5. art. 1. conclusionem 8. & Thomistæ quidam Recentiores ad art. 1. qu. 20. Fundamentum eorum est: quia odium proprie nõ fertur nisi circa res subsistentes, id est, circa substantias, quibus volumus malum. Atqui Deus non odit res subsistentes: sed potius omnes illas amat, iuxta illud Sapient. 11. Diligit omnia quæ sunt, & nihil odisti eorum, quæ fecisti.

Respondeo primò gratis assuere, & contra sensum ac modum loquendi communem, atque etiam ipsius Scripturæ diuinæ, quòd odium proprie nõ sit obiectiue, nisi rerum subsistentium: Deus enim dicitur sæpissime in Scriptura, & communiter ab omnibus, exceptis illis paucis Thomistis, odisse iniquitates, mendaciam, viam impij & impietatem eius, arrogantiam, superbiam, execræmentum erroris, rapinam in holocausto, & alia vitia, vt vidimus num. 38.

Respondeo secundò, Deum quidè antecederet & à se nullà re subsistente, & specialiter nullam creaturam intellectualem, odisse: secus tamè consequenter, & data occasione ex parte creaturæ,

Quomodo
Deus nihil
odit eorum
quæ fecit?

Deus enim odit operantes iniquitatem: & odio Deo est impietas & impietas eius, ut docet Scriptura locis citatis num. 39. Nec obest illud Sapient. 11. *Nihil odisti eorum quæ fecisti*: sensus enim est, quod Deus nihil odit eorum quæ fecit, quatenus ea fecit, & propter ea quæ fecit, licet oderit propter peccata quæ ipse non fecit.

Coninck.

Instabis cum Aegidio Coninck. disput. 29. de actibus supernat. dub. 1. quia sapiens ibi loquitur de affectu Dei erga peccatores, docetque Deum, quantumvis illos puniat, tamen id non facere ex odio erga eos: cum quantum est ex se omnes homines diligat, omniumque misereatur, optans eorum penitentiam & salutem, atque ex solo amore iustitiæ, ne hæc contemnatur, aut ne hanc videatur omnino neglexisse, quasi coactum ipsis pœnas infligere.

43.

Respondeo sapientem dicere tantum quod Deus neminem antecederet & à se oderit: sed potius omnes dilexerit, *Diligis enim omnia quæ sunt* (inquit) & *nihil odisti eorum quæ fecisti*: nec enim odians aliquid constituisi aut fecisti, ve. 26. Item quod neminem odarit velle ad annihilationem: *Quomodo autem posset aliquid permanere nisi tu voluisses? aut quod à te vocatum non esset, conferuaretur?* v. 26. Tertio item, quod Deus non ita peccatores oderit hæc in vita, qui vult & intendat eorum conversionem, ad eamque mala quæ infligit, dirigat, aut propter ipsam toleret peccatores, & conuersis ignoscat: propter quod ait v. 24. *Sed miserere omnium, quia omnia potes: & dissimulas peccata hominum propter penitentiam.* Et paulo post, v. 27. *Prodis autem omnibus, quoniam tua sunt Domine, qui amas animas.*

44.
Contraria
sententia

Contra secundam conclusionem opinatur Didacus Ruis disp. 54. sect. 3. Aegid. Coninck. disp. 29. de actibus supernatural. dup. 1. num. 22. Quar. lib. 3. de attribut. c. 7. num. 5. post Henric. Durandum, Cap. 1. & alios antiquiores, negantes Deo odium inimicitiae. Primo, quia aliqui Patres dicunt Scripturæ loca quæ Deo tribuunt odium, debere metaphoricè explicari. Citantur autem Hieronym. ad illud Malach. 1. *Iacob dilexi, Esau autem odio habui*, in fine, Ambros. lib. de Noë & arca cap. 4. & Damascen. lib. 1. de fide cap. 14. Secundo, quia odium inimicitiae est affectus volendi malum ex displicentia personæ, & in quantum est illi malum ita ut huiusmodi odio repugnet velle malum illud, quoniam est bonum eidem personæ, cui malum volumus. Addunt aliqui, ne quidem posse, si verè est odium inimicitiae, optari malum illi personæ propter vllum maius bonum, siue ipsiusmet, siue alterius. Atqui Deus non ita vult malum peccatoribus. Nam si loquatur de peccatoribus adhuc in via degentibus, Deus vult illis malum pœna

Hieron.
Ambros.
Damasc.

propter eorū conversionem & salutem: quod est maximum illorum bonum: eodem modo quo parentes castigant filios quos diligunt, eo sine ut resipiscant. Si autem loquamur de damnatis, Deus vult & infligit illis pœnas æternas, ut subsint ordini iustitiæ, & redigantur ad æqualitatem quantum fieri potest. Quod non modò melius & convenientius est huius diuinæ iustitiæ, & Dei gloriæ: sed etiam ipsis damnatis bonum est, supposito peccato & malo statu finali. Bonum enim illis est ut subsint ordini diuinæ iustitiæ, cui se subtraxerunt peccato. Neque malum est pati pœnam præcise, sed tantum peccasse, & dignum esse pœna.

45.

Ad primum Respondeo, Patres illos loqui generatim & indifferenter de odio, locis relatis à Ruis supra. Quare si sumamus ut sonant, non magis illi fauent, quam nocent. Fortasse verò intendunt tantum remouere à Deo odium cum passione & commotione coniunctum, ut indicat Ambros. cap. citato. Damascenus male citatur, nam ibi nihil habet, quod faueat aduersarijs, sed potius nocet, cum enumerans ea, quæ de Deo figuratè dicuntur ad explicandum aliquod, quod verè ei conuenit, inter ea ponit iram, & indignationem: atque per illam explicari voluntatè ipsius, odio vitis flagrantem, illudque aduersantem. Quod verò ait August. lib. 1. ad Simplicianum q. 2. post medium, Deum non odisse vasa in contumeliam facta, neque in quantum homines sunt, neque in quantum vasa sunt: intelligendum est, quoad id quod Deus ipse fecit, per se ac præcise spectatum, id est, quoad naturam & naturalia, per se sola considerata, vel quoad ea quæ ipse specialiter facit, cuiusmodi est efficax ordinatio ad pœnam, supposito peccato: iuxta ea quæ subiicit idem sanctus Doctor immediate post: *Id est, nec quod in eis fecit creando: nec quod in eis facit ordinando. Nihil enim odit eorum quæ fecit.*

46.

Ad secundum Respondeo sufficere ad odium inimicitiae velle malum personæ ex ipsius displicentia, quia ipsi malum est: sicut Deus vult pœnam damnatis ex ipsorum displicentia, quia ipsis mala & acerba est: & in quantum est mala & acerba personis dignis illa acerbitate, & sibi abominabilibus propter sua scelera. Quamuis Deus vltèrius id faciat ad seruandum ordinem iustitiæ, & alios bonos fines. Non ergo autem esse bonum, & fauorabile, & optabile damnatis tali modo redigi ad ordinem iustitiæ. Sed quamuis esset: id per accidens foret ad odium, quod Deus nihilominus circa illos exerceret, abominando illos, & malè habendo, atque in æternum abijciendo & despiciendo propter peccata, quia id æquum & conueniens est, quamuis non foret bonum damnatis.